

De teleurstelling van Moll valt ook duidelijk af te lezen uit zijn openingsartikel in de *Algemeene courant*.⁴⁸ Daarin beklagde hij zich erover dat de verandering van de uitgever en redactie van het *Godsdienstig weekblad* buiten hem om was gegaan, en dat het geheel en al een 'handelsspeculatie' betrof. Hij voelde zich bovendien aan de kant gezet als was hij een broodschrijver. Om het tegendeel te bewijzen gaf hij een nieuw blad uit, waarbij hij afzag van ieder honorarium. Hij omschreef dit blad als het orgaan van een christelijk-katholieke en kerkelijk-vrijzinnige richting. Het 'algemeene' uit de titel duidt aan dat het geen partijblad wilde zijn, maar een blad dat wilde bijdragen aan de opbouw van de algehele kerk. Het blad had oecumenische pretenties! Het 'kerkelijk vrijzinnig' is minder bepaald omschreven. Moll keerde zich in zijn rubriek 'mengelwerk' vaak tegen volksbewegingen, wapengedruis, priesterlist, confessionalisme, mysticisme en dogmatisme,⁴⁹ en pleitte voor geestelijke wasdom in geloof, hoop en liefde.⁵⁰ Zij die aarzelden een abonnement te nemen hield hij voor dat hij de lijn van het *Godsdienstig weekblad* wilde voortzetten. Met zijn blad richtte Moll zich vooral op de ambtsbroeders op het platteland, opdat zij met hun tijd mee konden gaan, en natuurlijk ook op het denkend gedeelte van de christengemeente. Het blad had dus een theologische strekking, de kerkelijke mededelingen waren voor Moll klaarblijkelijk niet de hoofdzaak. Hij ervoer dit zelf overigens niet als een breuk met het redactionele beleid van het *Godsdienstig weekblad*.

De nieuwe redactie van het *Godsdienstig weekblad* opende op 4 januari met een bedekte aanval op Moll.⁵¹ Men sprak uit doodsvijanden te zijn van een 'opposition quand-même'. 'Wij kennen niets onredelijkers dan eene oppositie, die hare oogen moedwillig sluit voor het goede in hem wien zij aanvalt, terwijl zij eigen kwaad gestadig met den mantel der partijdigheid bedekt'. Zij verweet Moll zelfs het plaatsen van stukken met doelloze personaliteiten.⁵² Natuurlijk wilde ook deze redactie openstaan voor nieuwe ontwikkelingen. Als bewijs daarvan werd vermeld hoe de revisie van het *Algemeen Reglement* is toegejuicht door de redactie. Overigens stelde men zich op de geloofsbelijdenis dat Jezus is de Christus de Zoon van God. Grond van die belijdenis is de bijbel. Wat

48. 'Een woord aan den lezer', *Algemeene courant voor christendom en kerk*, 3 januari 1850.

49. Over Moll en de afscheidenen zie men C. Dekker, *Gereformeerd en evangelisch. Ontstaan en geschiedenis van de Buddinggemeente te Goes en haar plaats in het nederlandse protestantisme in de periode 1839-1881* (Kampen 1992), reg.i.v. Moll komt niet erg sympathiek over.

50. Op de betekenis van de term vrijzinnig kom ik nog terug.

51. 'De redaktie aan de lezers der Kerkelijke courant', *Godsdienstig weekblad*, 4 januari 1850.

52. De redactie verwijst naar de bijdrage van A.H. uit Leiden in de *Kerkelijke courant* no 47, 1849.